

MARIBORSKI DELAVSKI

Političen list.

*Lavorova besed. knjiznica
Ljubljani*

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 6.50 mesečno, četletno K 19.50.
Če pride naročnik sam v uredništvo po list: Mesečno K 6.—. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik opoldne.

Posamezna številka stane 40 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Edm. Schmidova ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Vsebina zavezniškega ultimata Jugoslaviji.

Pariz, 28. januarja. „Excelsior“ priobčuje vsebino ultimata, ki so ga zavezniške velesile izročile jugoslovenski vladi. Po tej noti predlagajo zavezniki:

1. Da se odpravi neodvisna reška država in se postavi mesto pod jamstvo Zveze narodov.
2. Da se prideli Sušak Jugoslovenom.
3. Da se potegne meja, ki zagotavlja a) zvezo po kopnem med Reko in Istrijo vzdolž obali vendar tako, da pusti na jugoslovenskem ozemlju vso železnico, ki vodi iz Reke v Ljubljano; b) zavarovanje Trsta potom modifikacije takozvane Wilsonove črte v okolici Senožec.
4. Da se ustvari v Zadru v občinskih mejah neodvisna država pod jamstvom Zveze narodov.
5. Da se da Italiji Valona in mandat nad Albanijo in se ustanovi posebna vladavina za ona albanska okrožja, ki pridejo pod jugoslovensko upravo.
6. Da se prideli Italiji otoki Lošinj, Pelagruž in Vis, drugi pa naj pridejo pod jugoslovensko suverenost.
7. Da se demilitarizirajo vsi otoki v Jadranskem morju.

Važna posvetovanja italijanskih socialistov.

LDU. Trst, 27. januarja. V dneh od 11. do 13. t. m. se je vršilo v Firenci posvetovanje italijanskega socialističnega Narodnega sveta (Consiglio nazionale socialista), ki je bil vsled nejasnega notranjega in zunanjepolitičnega položaja izredne važnosti. Posvetovanje je odkrilo idejni razkol v italijanski socialistični stranki, in sicer med maksimalisti (Bombacci, Serrati) in reformisti (Modigliani, Turatti, Treves). Razpravljalo se je o mednarodnem položaju in o jadranskem vprašanju. O teh predmetih sta zastopala svoje stališče z ene strani Serrati (maksimalist), z druge strani pa reformist Modigliani. Po daljšem poročilu o reakcionarni revoluciji je prešel Serrati na jadransko vprašanje. S socialističnega stališča je dokazal potrebo posvetovanja italijanskih socialistov z onimi Julijske Benečije in Jugoslavije, ne z domnevo, da bi se rešil ta problem, marveč, da se iznova poudari princip samoodločbe narodov. Pobjal je nacionalistično idejo in dokazoval, da ni ne pravično, ne dopustno, da interesi velike manjšine povzročajo nemir milijonov ljudi. Zavračal je geslo „Reko Rečanom“, kakor bi zavračal one, ki bi hoteli dati želez-

nic železničarjem. To bi bilo tudi za Trst, kakor za Ciper, Malto in za vse druge kraje, ki se nahajajo v istem položaju. Toda teh problemov buržuazija ne more in ne bo rešila.

Le potom udejevitve proletarske moči bodo rešena vsa narodnostna vprašanja. Posvetovanja so se udeležili zastopniki nad 60 deželnih zvez, med temi tudi iz Trentina in takozvane Julijske Benečije (Passigli, Tuntar, Regent, Callini in Benetti) ter vodstvo stranke razen Lazzarija, ki je bolan.

Ustoličenje novega tržaškega škofa Italijana.

LDU. Trst, 26. januarja. Včeraj se je vršila v katedrali sv. Justa svečana intronizacija novega tržaškega škofa Msgr. Angela Bartolomasijsa.

Volilni izidi na Madžarskem.

LDU. Budimpešta, 28. januarja. Listi prinašajo volilne izide danes do polnoči. Krščanskosocialno združenje je dobilo 61 mandator, stranka malih kmetov 55, socialni demokratje 4, brezstrankarji 2, krščansko-socialna gospodarska stranka 1 mandat. Ožjih volitev bo sedemindvajset.

Splošna stavka v Pulju končana.

LDU. Pulj, 27. januarja. Splošna stavka, ki je trajala tukaj okrog 15 dni, se je danes končala. Delavci so nastopili zopet delo. Le delavci plinarnice se, kakor poroča „Piccolo della Sera“, še niso povrnili na delo.

Železničarska stavka v Trstu

LDU. Trst, 28. januarja. Stavka italijanskih železničarjev se nadaljuje glasom lista „Lavoratore“ kompaktno in disciplinarno. V Trstu stavka preko 3500 železničarjev. Stavkarki ne dosegajo števila 600, v številu uradnikov posebno kategorijo železničarjev, o kateri trdi železniška uprava, da bi tudi brez njih vzdrževala službo dober mesec.

Proti draginji.

LDU Beograd, 28. januarja. Danes dopoldan je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o obnovi zemlje in preskrbi prebivalstva. Izvoljen je odbor ministrov, ki bo proučil to vprašanje. Podzeli se bodo energični koraki za pobijanje draginje.

Mi in naši nasprotniki.

Marsikomu se zdi čudno, da je pri nas še vedno dovolj prostora za razne elemente, ki na vse mogoče načine ovirajo smotreno delo za konsolidacijo državne misli. Petnajst mesecev je, odkar smo dosegli državno samostojnost in osvobojenje izpod tujega jarma in vendar se zdi, kakor da bi še vedno nekaj pričakovali. Neprestano rovarjenje bivših avstrijskih patrijotov izpodkopuje zdrave temelje državne politike, ki hoče urediti našo mlado državo v demokratičnem duhu v blagor celokupnega prebivalstva. Državni interesi, za katere se borijo proti raznim in dostikrat za naše edinstvo zelo nevarnim spletkam posameznih demagogov, naši možje, morajo biti končni cilj resne in poštene politike, ki nima ničesar skupnega z eventualnimi osebnimi koristmi.

To vedo dobro tudi nasprotniki državnega in narodnega edinstva, toda njih cilji se ne strinjajo z ljudsko voljo. Seveda če je bil kdo teh ljudi še pred dobrim letom velik gospod v avstrijski službi, se ne more vključiti petnajst-mesečnemu narodnemu osvobojenju preleviti v jugoslovenskega patrijota, kateremu mora biti blagor države začetek in konec vsega delovanja in hotenja. Ravno tako je nemogoče, da bi se kdo žrtvoval za lastno državo, če je še pred nedavnim časom trošil svoje najboljše moči za okrepitev avstrijskega tiranstva med našim ljudstvom. Te vrste ljudje pa so še posebno nevarni, če je njih takozvano svetovno prepričanje vsaj navidezno istovetno z nazadnjaškimi načeli črnega srednjega veka. In teh je pač še mnogo na naši zemlji.

So pa tudi ljudje, ki ne stojijo v vrstah nazadnjaških in politično nevarnih elementov, ampak cincajo zdej sem zdej tja, ker se ne morejo odločiti, da bi zavrgli svoje sebične namene, od katerih izpolnitve pričakujejo svoj

osebni blagor. Navsezadnje so te vrste ljudje lahko celo naprednega mišljenja, toda njih ravnanje nikakor ni znak duševnega in političnega napredka. Komur je več do osebne koristi nego do splošnega blagostanja, ta ni človek, kateremu bi moglo zaupati ljudstvo.

O verižnikih, oderuhih, tihotapcih in drugi taki golazni ne more biti nobenega govora, ker ti elementi ne poznajo poštenosti v nobenem oziru. Te pijavke na izmozganem narodnem telesu bi bilo treba kratkomalo izgnati iz države ali pa zaslužijo še ostrejšo in radikalnejšo kazen za svoje nesramno početje, ki ni dosti manjše od veleizdajstva.

Proti vsem tem in podobnim izrodikom se bori demokratska stranka, ki si je osvojila na podlagi svojega programa državno korist za cilj svojega političnega delovanja. Seveda ne more nihče pričakovati čudežev od nje. Povsod na svetu trpijo ljudje na posledicah vojne in pri nas še posebno. Svetovni gospodarski trg še dolgo ne bo preobležen z dobrotami človeškega dela. Politično življenje pa je drugod še mnogo slabše nego pri nas, kjer smo doživeli po več kot štiriletni vojni utrujenosti in umiranju pravo revolucijo, ki je vznemirila mase in dala že itak negativnemu razpoloženju nov ogenj splošne nezadovoljnosti. Pri vsem tem pa ovirajo pozitivno delo demokratske stranke ljudje, ki imajo blagor ljudstva le na jeziku, v srcu pa so odkriti sovražniki vsega, kar stori vlada za izboljšanje sedanjih razmer. Dokler so bili še sami v vladi, so trobili z vsemi močmi v svet, da je njih delo posvečeno le ljudstvu, sedaj pa, ko je odklenkalo njihovemu gospodstvu, troben-

O ruskih knjigah.

Ko je leta 1867. rekel avstr. minister Beust, da je treba Slované pritisniti na steno, so mu Rusi odgovorili: pritisnite jih — toda stena se bo odprla in jih bo sprejela vase. V svetovni vojni se je stena podrla in tisoče in tisoče Slovanov je prišlo v Rusijo. Nekaj časa so živeli po vjetniških taborih — potem so prišli na svobodo in so se kmalu naučili ruščine.

Ruščina je zelo lahek in krasen jezik, ki si ga vsak Slovan hitro osvoji. Večina naših ljudi, ki so se vrnili iz Rusije, govorijo prav dobro „po ruski“. Isto je na Češkem. Čehi so začeli prvi v Rusiji ustanavljati svoje legije, postavili so celo sibirsko armado in zdaj se vračajo domov skoraj „porušeni“. Po vseh večjih čeških krajih se ustanavljajo ruski krožki — v Pragi je več rusko-čeških društev, v Olomucu je bilo zadnjič rusko predavanje, ki se ga je udeležilo 100 ljudi. Tako je nas vojna naučila ruščine. Prej je bil le redke slovenski potnik, ki je šel v Rusijo — (avstrofilii se mu za to rekli „ruski romar“!) — vojna pa je tja zanesla na tisoče naših ljudi in vsi se vračajo „zaljubljeni v Rusijo“.

Pred sto leti so prihajale ruske armade v Evropo reševati Nemce in Avstrijce od Napoleonovega jarma. Takrat so se zapadni Slovani

tajo na shodih in v svojem časopisju, da ne morejo delati, ker niso v vladi. Njih delo je torej le tedaj v korist ljudstva, če sedijo pri polnih koritih!

Pa tudi drugi, ki do sedaj sploh še niso imeli priložnosti sedeti v zbornici ali celo v vladi, rovarijo proti stranki, ki ima resen namen izboljšati politični, gospodarski in socialni položaj v naši državi. Kritizirati in podirati je lahko, toda delati in zidati zahteva celega človeka. Omamljati ljudstvo z demagogičnimi programi, ki vsebujejo naravnost revolucijo dosedanjega politično-gospodarskega zistema, tudi ni težko.

Razveseljivo dejstvo v prilog zdravemu političnemu naziranju našega naroda je odobravanje vladnih naredb proti draginji, verižništvu in drugim podobnim ranam, na katerih trpijo vsi sloji vsled krivde takozvanih opozicionalnih voditeljev ljudstva. To odobravanje je obenem priznanje demokratski stranki, katere člani se ne bojijo nobenega dela za izboljšanje splošnega položaja v naši državi. Da se pa pri nas kolikor mogoče hitro uredijo razmere in rešijo pereča vprašanja, od katerih ugodne rešitve je odvisen srečen razvoj na znotraj in na zunaj, je treba, da sodelujejo pri izgradbi vsi pošteno misleči, ker le tedaj, če bomo vsi za skupno delo v splošni blagor, bo mogoče uničiti zlobne nakane raznih eksavstrijskih patrijotov in njih kompanjonov.

Politični pregled.

Aleksander Millerand, novi francoski ministrski predsednik, Clemenceaujev naslednik se je rodil l. 1859 v Parizu. Študiral je jus ter vstopil pozneje k Clemenceaujevemu

poblize seznanili z Rusi in slovanska misel je od te dobe rastla, kajti vsi mali slovanski narodi so stali pod utisom mogočne ruske sile, ki je končno zmagala nad Napoleonom. Žal, da se Rusija takrat ni zavedala svojega poklica — toda vera v Rusijo je bila pri zap. Slovanih vedno velika. V svetovni vojni smo doživeli na videz veliko razočaranje — toda vera v bodočnost Rusije ni padla — nasprotno: zdi se, da ji je določena v zgodovini človeštva druga uloga, nego smo mi pričakovali in da je ravno v tem njena velikost. Tekom enega stoletja je rodila Rusija največje svetovne pisatelje, ustvarila je taka dela na polju umetnosti in literature, da strmi nad njimi svet.

Mi vsi smo bili doslej deležni teh velikih duševnih zakladov le potom prevodov — včasih celo tujih — dočim bi jih morali kot Slovani uživati v izvorniku. Saj je ruščina svetovni jezik, ki obvlada pol sveta. In to je naš slovanski jezik, gotovo najlepši in najmogočnejši med vsemi slovanskimi jeziki. Svetovna vojna je tako zblizala Evropo z Rusijo, da bo zavzela ruščina eno prvih mest med svetovnimi jeziki. Danes je že samo po sebi rešeno vprašanje, da je ruščina za Slované med seboj — občevalni jezik.

Pri nas smo sicer še vedno tako neumni — ali recimo nepraktični — da se od tretje šole naprej učimo starogrško — Bog nam odpusti to zgubo časa — namesto, da

listu »La Justice«. Pozneje je bil izvoljen v mestno zastopstvo ter kmalu na to tudi v parlament. L. 1889 je začel izdajati lasten list »La Voise«, l. 1899 pa je postal minister trgovine v Waldeck-Rousseau-evem kabinetu ter ostal na tem mestu do l. 1902. Ves ta čas je nastopal na strani socialistov, dokler ni prišel z ostalimi voditelji francoske socialne demokracije v konflikt ter ga je strankin zbor v Bordeaux l. 1903 izključil iz stranke. L. 1909 je postal v Briandovem kabinetu znova minister, l. 1912 pa v Poincarejevem kabinetu vojni minister. Po vojni je bil imenovan za komisarja Alzacije in Lorene ter ostal v tem činu do sedaj, ko mu je bila poverjena naloga sestaviti novo vlado.

„L'Europe Nouvelle“, znani francoski tednik, ki stoji v zvezi z zunanjim ministrom, piše v eni zadnjih številčk tudi o obdonavskih državah. List se zavzema za to, da bi se storil iz novonastalih držav na teritoriju bivše Avstroogrske s priklopitvijo Romunije in Poljske močan vojaški blok, ki naj bi branil zapad pred — Nemčijo in Rusijo. S tega stališča se list zavzema tudi za pravično rešitev italijansko-jugoslovenskega spora. Za nas, kakor tudi za Italijo, pravi omenjeni list, je važneje, da se zavarujemo proti Nemcem in Rusom, kakor pa da dobi Italija Reko.

Švica in Zveza narodov. Švicarski zvezni svet je sklenil, da naj o tem ali naj Švica pristopi k Zvezi narodov ali ne, odloči ljudsko glasovanje.

Madžarska bilanca. Budimpeštanski listi prinašajo bilanco mirovne pogodbe, katero je izročil Vrhovni svet madžarski delegaciji v Parizu. Madžarska, ki je imela poprej 325.000 km² jih bo imela sedaj samo še 100.000. Od 21 milijonov prebivalstva ji ostane po pogodbi še 8 milion. Od šestih velikih industrijskih mest ji ostane samo še eno. Nadalje izgube Madžari 40 velikih mest. Izgube univerze v Sibiriju in Bratislavi, štiri pravne akademije ter nebroj srednjih in meščanskih šol. Izgube vse toplice: v Tatrah, Pištaneh, Trenčinu, Bistrici in Herkulestürdö. Dalje jim odpade 14.000 km železniških prog, t. j. ¼ vse poprejšnje dolžine, ob enem pa neha biti Madžarska

bi se učili ruščine, ki ima istotako samo 24 tujih črk s to izjemo, da je to naša slov. cirilica — in ima večja dela, nego so jih napisali stari Grki — to so največja dela svetovne literature — in v tem jeziku govori 120 milijonov ljudi — dočim po starogrško ne govori nihče več. Zato čitamo ruska dela v prevodih — grška pa v originalih. Narobe svet! Toda to bo prešlo — zgodovinske zmote se le počasi premagajo! — in čez nekaj let bo vsak slovanski inteligenčni znal rusko. Do takrat pa si moramo brez šol pomagati. Bilo bi škoda, da bi ljudje, ki so se vrnili iz Rusije pozabili jezik, ki ima tako bodočnost. Zato je treba čitati — toda ruskih knjig ni. Ruske knjige so celo v Rusiji strašno drage: Puškin, ki je prejel 2 rublja, stane zdaj 40 rubljev. Saj stane danes ena številka dnevnega časopisa 1—2 rublja. Iz Rusije torej ne moremo dobiti knjig. Še dolgo ne. Zato so se na Češkem odločili, da začno izdajati ruske knjige. Izdali so doslej abecednik za začetnike in nekaj najboljših del od Gogolja, Turgenjeva itd. Tudi mi bomo morali poseči po teh knjigah, ker v Jugoslaviji nimamo tiskarne, ki bi nam izdajala ruska dela. Češka izdaja bo nekako podobna onim ruskim izdajam, ki so svoj čas izhajale v Berlinu in smo se jih tudi mi posluževali. Dobro bi bilo, ko bi se pri češkem

Novo došlo!

Oranče

orig. zaboji, 200, 300, 360 kmd., K 4.40, odprti na drobno
K 1.40, 1.80, 2.50 komad.

Citrone

orig. zaboji 300 kom. K 3.90—, odprti na drobno à kron
1.40 in 2.— komad

Mandarini

komad à K 1.80 do 3.—

Ital. riž

Fino stolno **Olje-Sublime** brez okusa

Olivno olje **Bučno olje**

Pristni istrijski

vinski kis

Slaninske heringe

K 30.—

Paradižnikove konzerve

Sladka ogrska

Rosen-Paprika

Kanditi:

Fondans, Dropps, Munte

Čajno pecivo

Kava, čaj, kakao

pri

Vinko Hmelak

2-1

Maribor, Stolni trg 6.

ZAHVALA.

Našo preljubo

M A R O

smo spremili 25. t. m. k zadnjemu počitku. Sprevod nam je bil dokaz, da jih je mnogo s spoštljivostjo spoznalo vso nežno dobroto tega dobrega srca, to tiho in redko spoštovanje dela in pravičnosti in vso to skromno plemenitost njene blage duše. Izrekamo tem potem zahvalo vsem, zlasti pa onim, ki so poklonili v tako nepričakovanem broju rože in vence za njeno poslednjo pot. Posebno zahvalimo »Glasbeno Matico«, »Zvezo trgovskih nastavlencev«, »Petrolejsko prometno družbo« ter nje spoštovanega šefa, gospoda Ivana Mahorka za iskreno izraženo sočutje o priliki izgube naše nepozabne Mare.

Maribor, 27. januarja 1920

Težko prizadeta in potrta rodbina
Koprivnikova.

Pšenični otrobi

v vsaki množini, tudi

cele vagone

se dobivajo pri tvrdki

Ferdo Sert, uvoz in izvoz

Maribor, Koroška cesta 21

Vino

iz Slovenskih goric, vsakovrstne kakovosti ter različnih letnikov, kakor tudi sortirano, ter sliovko in vinsko žganje, razpošilja vsako množino v sedih in buteljkah. Avgust Stelcer, Maribor, Narodni dom.

Keglalci! Pozor!

Salonsko keglišče „Pri belem zajcu“, Melje 10

je zopet na novo renovirano in se cenjeni gosti vabijo na obilen obisk.

Vabijo se tudi abonenti na hrano, celi dan K 10.—.

Z uljudnim spoštovanjem

Henigman, gostilničar

[Melje 10.

3-1

Inserati v našem listu imajo največji uspeh!

Mariborska tiskarna

d. d.

(lastnica tiskarn Kralik in Rabič)

priporoča

vsakovrstne tiskovine, vizitnice, programe, lepake, letake, vabila itd. itd.

Kljub jako zvišanim cenam pri delavskih mezdah, se cene za izdelke niso razmeroma tako zvišale.